

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 101/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Lalíka prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti Rapid life, životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 1081/2, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Danielom Blyšťanom, Brezová 10, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 372/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti Rapid life, životná poisťovňa, a. s., podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 372/2009 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 372/2009 konať bez zbytočných prietahov.

3. Spoločnosti Rapid life, životná poisťovňa, a. s., p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Spoločnosti Rapid life, životná poisťovňa, a. s., p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov), ktorú j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. Daniela Blyšťana do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

1.1 Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. januára 2017 doručená sťažnosť Rapid life životná poisťovňa, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), doplnená podaním toho istého dňa, ktorým namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 372/2009 (ďalej len „namietané konanie“).

1.2 Sťažovateľka sa žalobou podanou 3. apríla 2009 na okresnom súde domáhala *„... náhrady škody proti Slovenskej republike - Národná banka Slovenska vo výške 32 189 864 € s prísl., a to podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci... Prvé pojednávanie vo veci samej bolo Okresným súdom... nariadené na deň 13.5.2011. Okresný súd Bratislava I rozhodol najsamprv tak, že žalobu sťažovateľa dňa 2.4.2012... zamietol. Po zrušení tohto prvého rozsudku odvolacím súdom dňa 30.4.2015 rozhodol Okresný súd Bratislava I dňa 12.10.2015 tzv. medzitýmnym rozsudkom, ktorý bol následne odvolacím súdom potvrdený dňa 21.7.2016“*, takže stále neexistuje rozhodnutie, ktorým by príslušný súd prípad s konečnou platnosťou ukončil.

2. Sťažovateľka žiadala vysloviť porušenie označených základných práv v konaní pred okresným súdom, prikázať mu konať bez zbytočných prietáhov, priznať jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 € a náhradu trov konania v sume 374,81 €.

3. Na základe žiadosti ústavného súdu o vyjadrenie k prijatej sťažnosti a vhodnosti ústneho pojednávania predsedníčka okresného súdu v liste z 12. apríla 2017 uviedla, že sa v predĺženej lehote do 30. apríla 2017 vyjadrí, čo sa nestalo. Ústavný súd preto upustil od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

4. Požiadavka rýchlosti súdneho konania sa stala ústavným princípom, pretože časový horizont toho, kedy sa účastníkovi dostáva konečné rozhodnutie vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou práva na fair proces v jeho časovej dimenzii. Preto je vecou štátu organizovať svoje súdnictvo tak, aby princípy vyslovené v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru boli rešpektované a prípadné nedostatky v tomto smere nešli na ťarchu účastníka, ale súdu, ktorý má dostatok procesných prostriedkov na to, aby odstránil právnu neistotu týkajúcu sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na súd, aby o jeho veci meritórne rozhodol.

5. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou (dohovorom) zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

6. Ústavný súd preskúmal konanie na okresnom súde z pohľadu dôvodov namietaných v podanej sťažnosti a dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je dôvodná.

7. Ústavný súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach vyjadril, že medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je

nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015).

8. Prieťahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jednorazový či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok tohto orgánu proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje trvalé ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) jeho riadnej rozhodovacej právomoci. Z tej fakticity musí preto následne vyplynúť, že dôsledkom takého zásahu orgánu verejnej moci nemožno čeliť inak, než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

9. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) sa tak opakovane pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitost' veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu, resp. jeho význam (porovnaj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko).

10. Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prieťahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prieťahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

11. V posudzovanej veci však nie je primárne prehliadnuteľné, že konanie o náhradu škody pred okresným súdom trvá už od 3. apríla 2009 doteraz, teda vyše 8 rokov a nie je ani raz meritórne rozhodnuté, hoci povaha veci je jednoduchá, ide o bežnú agendu civilných súdov, ku ktorej existuje bohatá judikatúra a množstvo teoretických článkov. Proces dokazovania prebehol komplexne o celej prejednávanej veci vrátane otázky pasívnej vecnej legitímácie zodpovedného subjektu, kde všeobecné súdy zhodne správne ustálili ako pasívne vecne legitimovaný subjekt Slovenskú republiku – Národnú banku Slovenska. Vo vzťahu k výške škody nebol žiadnou žalovanou stranou počas celého dokazovania rozporovaný znalecký posudok, či už ide o otázky na znalca alebo či už ide o výšku škody. Preto bolo povinnosťou okresného súdu vo veci rozhodnúť o celej prejednávanej veci, teda o povinnosti na plnenie (§ 152 ods. 2 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku), a nie obmedziť svoj postup a rozhodovanie iba na rozhodnutie o základe nároku (§ 152 ods. 2 druhá veta Občianskeho súdneho poriadku).

12. Kompenzačné konanie sa v prípade náhrady škôd spôsobených pri výkone verejnej moci má podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva skončiť vo veľmi krátkej dobe, pretože smeruje proti štátu, ktorý garantuje aj primeranosť dĺžky súdneho konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Simaldone v. Taliansko č. 22544/03, prípadne Golha v. Česká republika, č. 7051/06). Aj z tohto pohľadu prebieha dotknuté súdne konanie na okresnom súde neprimerane dlho.

13. Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené dôvody uznal podmienky zásahu do prietáhov v doterajšom konaní a vyslovil porušenie vo výroku uvedených základných práv a v bode 2 výroku prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné práva boli porušené, aj primerané finančné zadostučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde), ktoré

však nie je náhradou škody či inou náhradou, ale komplementárnym prostriedkom, ktorý završuje prostriedky nápravy neústavnosti zásahu orgánu verejnej moci do práv sťažovateľky. Vzhľadom na značnú neistotu a veľkú záťaž ústavný súd uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €, ktorú považoval s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu za primeranú doterajšej neprimeranej dĺžke konania.

15. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi, aby úplne alebo sčasti uhradil druhému účastníkovi jeho trovy konania. Aj v tejto veci ústavný súd rozhodol priznať sťažovateľke úhradu za dva úkony právnej služby v celkovej sume 374,81 €, ktorú uložil zaplatiť okresnému súdu na účet jej právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2017

Peter BRŇÁK, v. r.
predseda senátu

[Handwritten signature]